

[Transcript] Forklart / Hvem tjener på Gaza-krigen?

Denne episoden inneholder sterke indtrykk, og kan være vanskelig å høre på for enkelte.
Først kom Hamas raketene.
Så kom mennene med våpen.
Nå døgn senere kan vi se grusomme videoer av konsekvensene.
I Israel ble hele familier utslettet.
Barn ble drept og tatt som gisler.
Er ikke det er lik?
På lekeplassen.
I Gaza blir barn dekket av støv,
båret ut av ruinene etter israels bombing.
Drept av misilerne som skal ta Hamas.
Og mens hundre tusenvis av soldater forbredsret på en mulig invasjon av Gaza,
er en ting sikkert.
Flere kommer til å dø.
Uansett hvilken side du står på eller hvem du støtter, så er det forferdelig.
Men noen kan tjene på det.
Hvem?
Du er på forklart fra Aftenposten hvor vi tar for oss en nyhet sak hver dag.
I dag om hvem som har interesse av krigen og hva de kan vinde på det.
Det er fredag 13 oktober, og jeg heter David Vekoni.
Angrepet som Hamas sattegang i helgen omtales som et av de største terrorangreppene noen sine.
Og selv om det tidligere beklart at dette var noe helt annet enn tidligere angrep,
så har dette vært som dagen har gått og israelske styrker har fått en mer kontroll,
kommet flere taller om hva Hamas gjorde inne i Israel.
Nå kjører vi inn i Beri, en av kubuttene som ligger alldeles tettest på Gaza.
Og på vei inn i denne bosetningen så ligger det hauer med døde kropp, Hamas angripere,
som fortsatt ligger her fem dager etter at angreppet skjedde.
Vår mittøsten korrespondent Hanne Kristiansen og fotografen Hamas espedal
har blitt tatt med av israelske soldater til en av kubuttene, en slags liten landsby,
som har blitt harestramet.
Det er fullt av strittsvangner med kanone rettet mot Gaza.
Overallt er det rester av bilvrak utbrente bil.
Det er veldig spent på hva vi kommer til å få se når vi kommer inn i selve bosetningen her nå.
Her er et fullstem de ødelagt. Huset må være trukt av en rakett.
Det er helt fullstem de raserte i huset.
Denne bosetningen har helt åpenbart blitt fryktlig hartsramet.
Det er en kropp tilvekket av hvite bræliggrim, hvite likpose, rett ved lekplassen.
Det er ganske utrolig.
Her er det masse blod og en kaps.
Den lukket nå er så intens.
Det var liden av utgående israelsk akleri.
Tror å håpe jeg nå stiger det røyk opp bak her.
Da vi kjørte inn så så vi alle strittsvangene.
På rekka rad med kanone pekt i retning Gaza.

[Transcript] Forklart / Hvem tjener på Gaza-krigen?

Så det er nok dit det skulle gikk.

Etter det brutale angreppe fra Hamas var det liten tid om hva responsen fra Israel kom til å bli.

Det var en massiv bombing og en mulig bakkeinvasjon av Gaza.

Hamas har hatt kontroll siden 2007.

Utenriksjournalist Tor Arne Andreassen har selv vært der.

Gaza-strippen er en liten landstripe på 41 ganger 60-12 km.

Omtrent som på størrelse med Asker kommune.

Men her bor det asi 2,3 millioner mennesker.

Befolkningen vokser svært raskt.

Hamas som styrer det området.

Israel har nå spørret av hele dette landområdet.

De sier at de ikke skal få noe vaning der.

Ikke noe forsyninger. Ikke noe mediciner.

Nå har jo Egypt åpnet opp for å få inn forsyninger den veien.

Men ingen slipper ut når det er helt stengt på alle kanter.

Hva gjør de på Gaza når det begynner å falle bomber og beholdene på dem?

Nå som Israel bomber Gaza for å treffe det de sier Hamas mål,

så går det ut over civilbeholdningen.

Et par hundretusende har allerede internt fordrevne i folke FN.

De har nå søkt tilflukt på FN-skoler som er i området der.

Israelske herren har sagt at i visse områder i Gaza

må befolkningen flytte på seg.

Men palestinerne som er der,

de opplever at uansett hvor de beveger seg,

så er de fare for å bli truffet av beskyttning fra luften.

Den israelske her og luftforsvare deres

har jo noe av de mest moderne utstyr som finnes.

Våten deres kan treffe svært nøyaktig.

Men det de også sier er at Hamas har sine militære fosiliteter inn i civilbygg.

Derom blir de civile byggene legitimt mål

er det den israelske herren sier i dag.

Resultatet blir at veldig mange civile palestinere

fanget på Gaza blir drept.

Allerede er det meldt om over tusendrepte,

og flere hundre av dem skal være barn.

Bildene som kommer ut fra Gaza nå er vanskelig å se på.

En jente i rosa kjole som bæres ut fra ruiner,

en liten støvete fot som sticker ut fra ruiner av en sammenrask bygning.

Mesteparten av letarbeidet må gjøres for hånd.

Det er knapt noen som har strøm.

Det eneste kraftverket er tom for drivstoff.

Og responsen til det israelske forsvarer på angreppet fra Hamas

var jo akkurat som ventet.

Eller en de et netekant, det samme.

[Transcript] Forklart / Hvem tjener på Gaza-krigen?

Så hvem var det som hadde noe å tjene på å angripe Israel?
En mann med langt hvit sjegg og sort hatt
taler foran en stor paradeplass med oppstilte soldater.
Ayatollah Ali Hamenei, irans leder,
sier det bare er tull at de har noe med angreppet på Israel å gjøre.
Men han sier også dette.
Vi kysser pannen og henne til de kloke menne som planer angreppet
og de modige ungepallestinerne.
Vi er stolte av dem.
Iran har lenge vært den viktigste støttespilleren for Hamas.
Iran har jo ville ta en resurs
som de kan bruke mot sin hovedfinde, nemlig Israel.
Og derfor har de også forsynt Hamas med pengar, utstyr,
våpen, ikke minst raketter,
som gjenne har blitt skutt mot Israel.
Iran har ikke vært alene om å ha et dårlig forhold til Israel.
Mange i den arabiske verdena har hatt dem som fiende,
og det har vært flere kriger opp gjennom.
Men de siste årene har flere arabiske land
ingått avtaler med Israel for å dempe konfliktene.
Nå har det også kommet rapporter om at det har blitt jobbet
med en avtale som skulle normalisere forholdet mellom Saudi Arabia og Israel,
og dermed kunne innebære fred og samarbeid mellom landene.
For Iran kan det være en ulempe,
hvis Israel klarer å forbedre forholdet sitt til den arabiske verden,
og det er særlig til Saudi Arabia, det mørkete av de arabiske landene.
Dette mener eksperter er noe som Iran har ønsket å unngå
for at de ikke skal bli enda mer isolert i sin motstand mot Israel.
Akkurat det er jo noe som mange har sett på som et tegn på at Iran
trolig er imovert i dette angreppet, men kan vi slå det fast?
Det vi kan slå fast er at Iran har vært en svært viktig støttespiller for Hamas,
men så vet jeg vet så er de enda ikke funnet å bevise
for at Iran, eller noen av deres militære tjenester,
har deltatt i planøyningen av dette angreppet på Israel.
Men de er da noe som både israelske etterretning
og amerikanene vandrer nå å prøve å finne bevise på.
Iran spiller jo en viktig rolle i midtøsten,
men også utenfor midtøsten.
De forsyner jo blant annet Russland med våpen,
bamt annet droner som Russerne bruker i krigene i Ukraina.
Og spørsmål er da om det er også andre som kan tjene
på at denne krigen i midtøsten bliser opp.
Den nøyemne informasjonen durser Chit Koi,
Russia, Zatikavlana, Vraspalana, Vienna, Bliskomus.

[Transcript] Forklart / Hvem tjener på Gaza-krigen?

Ukrainas president Volodymyr Zelenski anklager denne uken Rusland for å ville starte en krig i midtøsten og bidra til terrorangreppet.

Det er jo ikke noe forløbige som tyder på at Rusland har vært direkte i må være til planeringen av dette angreppet, selv om noen antyder at de kan ha haft forlade.

Men det vi jo kan se er at Amerikanene nå sier at de kommer til å støtte Israel fullt ut.

Det betyr at Amerikanene kommer til å forsynne Israel med våpen og ammunisjon.

Og det er jo da kanskje våpen og ammunisjon som ellers kunne ha gått til Ukraina.

Så Rusland tener på denne krigen uansett hvilken rolle de har inn?

Det er jo et veldig komplisert bilde hvor hvitt Rusland tener på at det er uro i midtøsten, men sånn helt konkret når det gjelder tilgang på våpen, så er nok denne krigen en fordel for Ruslandet.

Akkurat nå er oppmerksomheten rettet mot Gaza og det brutale angreppet på Israel.

Men i dødstallene som rapporteres så er det ofte ett tall som ikke regnes med.

De 1500 døde Hamas-soldatene som lå igjen i Israel etter angreppet.

I tillegg bombes altså området de kontrollerer i stor skala nå.

Så hva har egentlig Hamas å tjene på et sånt angrep mot en militært overlegen motstander?

Dette militære angreppet som Hamas har gjennomført i Israel, det er jo en stor satsning som de har gjort.

De har jo da funnet ut at det er bedre for dem å forhøre krig mot Israel enn å satse på fred.

Og det er et chasespill som de kanskje da kan vinne på, fordi at det er mange svært frustrerte unge palestinere som mener at kampen mot Israel ikke har vært ført kraftig nok og med nok militæretensitet.

Og de vil kanskje da gi mer av sin støtte til Hamas.

Men kan det slå feil og slå tilbake på Hamas?

Altså det er jo en del palestinere som mener at dette angreppet har vært fordrøyt at man har brukt alt for mye vål.

Det er i alt for stor grad gått ut over den civilbefolkningen.

Og Hamas sånn sett kan miste oppslutning.

På den andre siden da kan dette angreppet ha samlet israelerne og styrket regjeringen der?

Det er vanskelig å si hvordan israelspositionen i veiden kommer til å bli påvirket av dette angreppet.

Jeg har klart at akkurat nå er det veldig mye simpati med Israel.

Men det har i forkant vært veldig mye kritikk mot Israel eller hvordan de behandler palestinere.

Og også internt i Israel så er det jo mange israelere som har vært veldig kritiske til den regjeringen som Netanyahu har ledet.

På den siden så er det sånn at når man føler at man er under angrep så kan man slutt rekke ned og vil støtte opp om de lederne man har.

Men det er vanskelig å spå om hvordan det faktisk vil gå.

Det som er sikkert er at de som taper på dette er de civile fanget i mitten, på begge sider.

[Transcript] Forklart / Hvem tjener på Gaza-krigen?

Tusenvis er allerede drept i angreppet fra Hamas og i den påfølgende bombingene av Gaza.

For civile palestinere på Gaza-stripen er ikke dette over en av.

Palestinerne på Gaza-stripen har jo gjennom mange, mange år hatt en veldig vanskelig situasjon.

De har vært under en blokade i 16 år nå, mens Hamas har hatt markten.

Det har vært vanskelig å få forsyninger inn.

Det har vært vanskelig for palestinerne som blir syke og få behandling på sykehus, for eksempel.

Og nå som denne krigen pågår så er det allerede over tusen mennesker drept.

Mange av dem er barn.

Og hvis det nå blir en bakinvasjon som mange tror, så er det ganske sikkert at situasjonen blir mye verre.

Du har hørt en podcast fra Aftenposten.

Det var Toralende Andreasen og Hannes Kristiansen som forklarte hvordan krigen kommer til å påvirke civile og hvem som tjener på den.

Lydene du har hørt er fra South First Responders og Nyhjøtsbyrået AP.

Denne episoden har laget til å ha produsert Olav Eggesvik og meg David Vekoni.

Og resten har forklart er Jenny Fjælland, Synne Sørhol og Anders Weberg.